

HANDLINGSPLAN FOR BEKÆMPELSE AF MOTIONS DOPING

Udgivet af:
Kulturministeriet, januar 2008

Design: e-Types
Print: Vesterkopi
Oplag: 200

ISBN, trykt version: 87-7960-104-0
ISBN, elektronisk version: 87-7960-105-7

Findes som netpublikation på www.kum.dk

Alle tekster kan bringes frit
med behørig angivelse af kilde.

INDHOLD

Forord	Side 3
Initiativ 1: Støtte til oplysningskampagne	Side 4
Initiativ 2: Obligatorisk mærkningsordning	Side 8
Initiativ 3: Skærpede sanktioner	Side 10

FORORD

MOTION UDEN DOPING

Problemerne med doping i mange af landets motions- og fitnesscentre synes at vokse. Derfor har Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse og Kulturministeriet udarbejdet nærværende handlingsplan.

Minister for sundhed og forebyggelse Jakob Axel Nielsen udtaler: ”Doping blandt motionister er et sundhedsproblem, som desværre synes at vokse. Anti Doping Danmark har udarbejdet en god oplysningskampagne, som i første omgang afdækker problemets omfang og efterfølgende sætter ind over for de relevante grupper. Jeg forventer mig meget af projektet. Samtidig har vi bemærket, at omfanget af dopingkriminalitet ligeledes vokser. Derfor har regeringen udarbejdet et forslag, så straffen for blandt andet distribution af dopingstoffer skærpes.”

Kulturminister Brian Mikkelsen udtaler:

”Der er ingen andre lande i verden, hvor man gør så meget for at bekæmpe doping blandt motionister, som vi gør i Danmark. Denne store indsats vil blive forstærket i fremtiden. Anti Doping Danmark indførte som den første dopingbekæmpende institution i verden en ordning, hvor private kommercielle fitnesscentre kan forpligte deres medlemmer til at medvirke i dopingkontrol. Nu er denne ordning udvidet til at inkludere alle fitnesscentre, som er del af Dansk Fitness & Helse Organisation. Med denne handlingsplan går vi et skridt videre. Vi forpligter samtlige motions- og fitnesscentre i landet til at oplyse – f.eks. via tydelig skiltning – om de deltager i kampen mod doping, eller om de ikke gør.”

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse og Kulturministeriet har udarbejdet en trepunktsplan for bekæmpelse af doping i landets motions- og fitnesscentre. Initiativerne i planen er:

- 1. Støtte til Anti Doping Danmarks oplysningskampagne til bekæmpelse af doping blandt motionister*
- 2. Gennemførelse af en obligatorisk mærkningsordning af fitness- og motionscentre*
- 3. Skærpelse af straffen i forbindelse med distribution af doping*

INITIATIV 1

STØTTE TIL ANTI DOPING DANMARKS OPLYSNINGSKAMPAGNE FOR BEKÆMPELSE AF DOPING BLANDT MOTIONISTER

Baggrund

Anti Doping Danmark (ADD) er det nationale organ, der har til formål at bekæmpe doping. ADD's primære fokus har traditionelt ligget på at bekæmpe doping i eliteidrætten, men man har, siden organisationen blev oprettet, også involveret sig i problemerne med doping blandt motionister.

ADD har som den første antidopingorganisation i verden introduceret en ordning, som kommercielle motions- og fitnesscentre kan tilmelde sig. Medlemmerne i disse centre skal medvirke i dopingkontrol, hvis de bliver udvalgt. Men dopingkontrol alene er ikke tilstrækkelig til at holde doping ude af motions- og fitnesscentrene. ADD har derfor udarbejdet en oplysningskampagne, der fokuserer dels på en kortlægning af problemet, dels på en omfattende oplysningsindsats.

Motionsdoping

Misbrug af hormoner blandt unge danskere er tilsyneladende omfattende. ADD skønner, at mellem 10.000 og 50.000 unge – primært mænd – er misbrugere af bl.a. anabole steroider. Læger i almen praksis møder hyppigt unge misbrugere. Forbruget forekommer især blandt mænd under 40 år. Hidtil har det primært været inden for eliteidrættens verden, at man har erkendt problemet med dopingmisbrug, men af de seneste tal fra ADD's dopingkontrol i 2006 fremgår det, at der ud af i alt 1663 prøver på udvalgte personer var 0,6 % i Danmarks Idræts-Forbunds regi (primært eliteidræt) positive sammenlignet med 10 % i Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger og Dansk Firmaidrætsforbund samt hele 20 % i private fitnesscentre.

Tallene fra ADD's undersøgelser giver ikke et præcist billede af problemets omfang, men de er en klar indikation på, at der er store problemer med doping blandt motionister i mange af landets fitness- og motionscentre.

Misbruget kan have negative konsekvenser af både fysisk og psykisk og social karakter. Et misbrug kan føre til hjertestop, forkalket kredsløb, nedsat nyrefunktion, leverskader, diabetes, væksthæmning, aggressivitet, depression, angstanfald og personlighedsforandringer. I kølvandet på et misbrug følger desuden ofte kriminalitet, vold og hærværk, med store personlige og samfundsmæssige konsekvenser.

Årsager til dopingmisbrug blandt motionister er bl.a.: omsorgssvigt, mobning, eksperimenterende adfærd i øvrigt, mediebilledets påvirkning, påvirkning fra eksempelvis småkriminelle miljøer og rockermiljøer samt påvirkning fra andre motionister.

Motiverne til misbrug af hormoner i den styrkerelaterede motionsidræt skiller sig således markant ud fra de motiver, der er for misbrug i eliteidrætten, hvor doping primært benyttes for at fremme præstationer.

Det mest påkrævede indsatsområde i øjeblikket er altså information og uddannelse over for misbrugere inden for motionsområdet. Samtidig er det afgørende, at både viden og støttemuligheder forankres lokalt.

Formålet med handlingsplanen

Formålet med ADD's oplysningskampagne er at etablere en systematisk og målrettet indsats mod misbrug af hormoner blandt fysisk aktive unge. Indsatsen skal:

- forebygge, at flere unge udvikler et misbrug af hormoner
- fremme misbrugernes viden om risici ved brug af steroider, herunder særligt de langsigtede sundhedsskadelige virkninger
- igangsætte aktiviteter i bl.a. motions- og fitnesscentre, der kan øge dialogen med de unge
- opbygge viden om forebyggelse og håndtering af dopingmisbrug blandt de professionelle, som omgiver de unge
- forbedre støttefunktioner målrettet unge med misbrugsproblemer og deres pårørende

Hvad er målsætningen?

Målet er på længere sigt, at flere unge, der dyrker idræt på motionsplan, samt personer omkring disse unge opnår viden om og indsigt i dopingens bagside, samt at forebygge at unge påbegynder et misbrug.

Målsætningen for indsatsen er at:

- sikre en nedgang i andelen af positive dopingprøver
- øge kendskabet til misbrugsproblematikken både blandt unge og de professionelle ressourcepersoner, der er tæt på de unge

- forbedre mulighederne for at få rådgivning om misbrug
- sikre bedre og nemmere tilgængelig information om motionsdopingområdet

Målgruppen for indsatsen

Den primære målgruppe for indsatsen er store drenge og yngre mænd i alderen 13-35 år i hele Danmark. De vigtigste delmålgrupper er:

- gruppen som netop er begyndt med misbrug af anabole steroider
- gruppen som tilhører de nysgerrige og eksperimenterende
- gruppen som er potentielle misbrugere

Den primære målgruppe er hovedsageligt valgt ud fra den betragtning, at det er hos denne gruppe, at ADD har mulighed for at påvirke og ændre holdningen til misbrug af hormoner, modsat de misbrugere der har været i gang i adskillige år.

En langsigtet indsats i 2 faser

Der lægges i planen op til en 3-årig indsats. En flerårig horisont er en forudsætning for at opnå det langsigtede mål. En langsigtet indsats vil desuden give bedre mulighed for at tilrettelægge samarbejdet med de involverede interessenter samt udvikle og kvalitetssikre indsatsen. Hensigten er, at indsatsen opdeles i 2 faser.

FASE 1 – OPSTART

Foranalyse

For at igangsætte en målrettet indsats er der behov for at opbygge viden om, hvordan man mest hensigtsmæssigt kan nå målgruppen af de unge misbrugende mænd.

Derfor igangsættes en foranalyse i form af gennemførelse af kvalitative interviews, hvor der inddrages en række eksperter, professionelle og brugere.

Hovedundersøgelse

Motionsdopingens omfang og karakter er ikke undersøgt tilbundsgående. Derfor er der behov for en ”nulpunktsmåling” af problemets omfang, så man kan følge den fremtidige udvikling. Det er vigtigt at opnå størst mulig viden om området af såvel kvalitativ som kvantitativ karakter, således at den efterfølgende oplysningsindsats kan blive så målrettet og effektiv som muligt.

ADD vil både undersøge muligheden for at indgå i allerede eksisterende undersøgelser og iværk sætte egen undersøgelse i tæt samarbejde med anerkendte forskere på området.

Information og formidling

På baggrund af foranalysen udarbejdes en intensiv og målrettet oplysningsindsats, efterfulgt af initiativer af vedvarende karakter. ADD lægger ikke op til en massemediekampagne i traditionel forstand, men i højere grad til en fokuseret indsats med tiltag, der har vist sig at fungere inden for områder med sammenlignelige problemstillinger, dvs. unge med særlig risikoadfærd.

Foranalyse

Som del af den forebyggende indsats er det nødvendigt at informere de unge i alderen 13-18 år om dopingmisbrug. Det er vigtigt, at professionelle, som til dagligt har kontakten med netop disse unge, bliver i stand til at indgå i en konstruktiv dialog med de unge, således at de kender risiciene ved brugen af doping. Nogle af de områder, der her vil blive fokuseret på, er:

- *en samtalevejledning, som professionelle og frivillige kan bruge, når de har mistanke om misbrug*
- *et rådgivningskorps, der kan supervisere professionelle, der har behov for viden om forebyggelse og håndtering af misbrugere*
- *et sæt anbefalinger, som f.eks. foreninger og fitnesscentre kan implementere med henblik på at forebygge systematisk misbrug*
- *råd og vejledning til læger, apoteker, politi, hæren og kriminalforsorgen m.v.*

FASE 2 – GENNEMFØRSEL

På baggrund af erfaringerne fra planens første del vil ADD igangsætte fase 2, som fokuserer på formidling af information og understøttende aktiviteter. Fortsat udvikling af information og formidling:

- *Udvikling af nyt informationsmateriale til og om målgruppen*
- *Videreudvikling af hjemmesiden www.antidoping.dk*

Understøttende aktiviteter

Der vil blive ydet en ekstra indsats over for de miljøer, hvor potentielle og eksisterende do-

pingmisbrugere særligt kommer, herunder især motions- og fitnesscentre.

I denne fase vil der være fokus på følgende aktiviteter:

- *at initiere og opkvalificere antidoping ansvarlig frivillig/ansat i centre, der holder sig opdateret med hensyn til dopingområdet og evt. samtidig kan fungere som underviser af de øvrige frivillige/ansatte*
- *at udvikle og tilbyde opkvalificering af andre lokale aktører inde for bekæmpelse af misbrug af hormoner*

HANDLING

Det er ministeriernes forventning, at projektet dels giver et øget kendskab til misbrugsproblematikken blandt unge og de professionelle ressourcepersoner, der er tæt på de unge, dels øger misbrugernes muligheder for rådgivning og behandling. Desuden ønsker ministerierne at sikre bedre og mere tilgængelig information på motionsdopingområdet. Det er målet, at man vil kunne se en nedgang i andelen af positive dopingprøver i motions- og fitnesscentre.

Den primære målgruppe for indsatsen vil være store drenge og yngre mænd i alderen 13-35 år. Det er hensigten, at man i prioriteret rækkefølge fokuserer på gruppen af personer, som netop er begyndt et misbrug af anabole steroider;

gruppen, som består af latente misbrugere; samt gruppen af de nysgerrige og eksperimenterende personer.

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse støtter planen med 2 mio. kr. over tre år. Kulturministeriet støtter ADD's arbejde med at bekæmpe doping i fitness- og motionscentre med lidt mere end 2 mio. kr. over tre år. Denne støtte ligger ud over Kulturministeriets faste årlige støtte til ADD på mere end 4 mio. kr. Idrættens organisationer støtter projektet med 1 mio. kr. over tre år, og DFHO og private fonde kan ligeledes støtte projektet.

INITIATIV 2

ÆNDRING AF LOV OM FREMME AF DOPINGFRI IDRÆT: GENNEMFØRELSE AF EN OBLIGATORISK MÆRKNINGSORDNING

Baggrund

Dopingkontrol er et væsentligt element i antidopingarbejde, og ADD skal ifølge lov om fremme af dopingfri idræt søge at indgå samarbejdsaftaler med motions- og fitnesscentre og andre private eller offentlige institutioner, virksomheder m.v., som tilbyder idrætsaktiviteter eller beslægtede aktiviteter, samt foreninger og sammenslutninger af idrætsudøvere uden tilknytning til den organiserede idræt.

De første aftaler blev indgået i 2003. Aftalerne indebærer, at ADD tester uanmeldt i gennemsnit to gange om året. Ved hvert besøg testes gennemsnitligt to personer.

Centre, der indgår aftale med ADD, modtager informationsmaterialer, herunder klistermærker, der bekendtgør, at ADD gennemfører dopingkontrol i centret. ADD opkræver gebyrer for sine ydelser i henhold til samarbejdsaftalerne.

Af samarbejdsaftalerne fremgår de nærmere regler for, hvordan dopingkontroller gennemføres, og krav om, at centret skal gøre sine kunder, medlemmer m.v. bekendt med konsekvenserne af samarbejdsaftalen. Samarbejdsaftalerne skal godkendes af kulturministeren.

Centrene har givet udtryk for, at de er meget tilfredse med at være med i ordningen, og ifølge en undersøgelse foretaget af Idrættens Analyseinstitut i 2006 mener 9 ud af 10 fitnesscentre, at det nytter at være medlem af ADD.

Nye samarbejder om dopingkontrol

En række af de private fitnesscentre etablerede i slutningen af 2006 en brancheforening, Dansk Fitness- & Helseorganisation (DFHO), der arbejder for at bekæmpe doping i alle tilmeldte

centre. Brancheforeningen samarbejder bl.a. med Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse om Gang i Danmark 2007, og DFHO har det seneste år været repræsenteret i ADD's bestyrelse.

På nuværende tidspunkt er der mere end 300 private kommercielle fitnesscentre, hvor der ikke gennemføres dopingkontrol, mens ADD har indgået aftaler med 65 kommercielle centre. ADD kan derudover også gennemføre dopingkontroller i samtlige foreningsbaserede motionscentre i Danmark, dvs. centre, der drives af klubber, der er medlemmer af Danmarks Idræts-Forbund, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger eller Dansk Firmaidrætsforbund.

Aftale om udvidet dopingkontrol

ADD har i september 2007 indgået aftale med DFHO om, at der gennemføres dopingkontroller i alle de centre, der er medlem af DFHO. Aftalen mellem de to parter er en omfattende branchefortale om intensiv dopingkontrol i samtlige fitnesscentre under DFHO. Aftalen inkluderer således ikke blot de 65 førnævnte centre, men også en række andre.

Indholdet af aftalen betyder, at:

- *Antallet af fitnesscentre med aftale med ADD hæves markant, så halvdelen af alle fitnessmedlemmer i landet er omfattet*
- *Man får en mere målrettet dopingkontrol af centre, som har problemer med doping. Dopingkontrollen vil fortsat foregå uanmeldt og på samme tid være afslørende, afskrækkende og forebyggende*

- *Der bliver mulighed for konkret sundhedspolitisk indsats via adgangen til langt flere centre*
- *DFHO vil varetage funktionen som klageorgan i dopingsager inden for fitnessbranchen*
- *Sanktioner over for den enkelte dopingmisbruger betyder, at han eller hun automatisk udelukkes fra at træne i alle DFHO-centre og øvrige centre, der har aftale med ADD*
- *Det enkelte center forpligter sig til at informere dets medlemmer om aftalen mellem DFHO og ADD, og om at ADD har adgang til at foretage uanmeldt dopingkontrol i centret*
- *En eventuel sanktion træder i kraft enten ved en positiv prøve, eller hvis et medlem nægter at deltage i en dopingkontrol*

Som tillæg til denne branchemodel er det målsætningen, at man over en 3-årig periode intensiverer dopingbekæmpelsen i fitnesscentre gennem en fordobling af antallet af dopingkontroller. Den intensiverede indsats finansieres via private fonde og offentlige midler.

Også centre, der er uden for brancheorganisationen, har mulighed for at indgå aftale med ADD. For fitnesskunderne eller især potentielle fitnesskunder er det derfor vigtigt, at det enkelte center klart signalerer, hvilken holdning til doping centret har. Dette vil kunne sikres gennem en obligatorisk mærkningsordning.

HANDLING

Det er ministeriernes hensigt, at flere af de kommercielle fitnesscentre skal med i kampen mod doping. Derfor indføres en mærkningsordning, der skal gøres det obligatorisk for fitnesscentre at offentliggøre, om de gennemfører dopingkontrol eller ej.

Det vigtige er, at kunder eller potentielle kunder kan se, hvilken holdning til doping fitnesscentret har valgt. Det kan ske via et klistermærke, der placeres ved indgangen, ved indgangsdiskene i centret samt på motionscentrets hjemmeside.

INITIATIV 3

SKÆRPELSE AF SANKTIONERNE I FORBINDELSE MED DISTRIBUTION AF DOPING

Baggrund

Oplysning, sportslige og etiske hensyn og frivillige aftaler er vigtige brikker i forbindelse med bekæmpelse af doping. Men med den globale udvikling på hele dopingmarkedet, som blandt andet er beskrevet af den italienske forsker Alessandro Donati, den store sundhedsrisiko for en lang række brugere og ikke mindst de store penge, der frister organiserede kriminelle, er der også et øget behov for iværksættelse af sanktioner over for ikke mindst bagmændene til denne trafik.

I EU-Kommissionens hvidbog om sport fra juli 2007 lægges der op til fælles bekæmpelse af doping med fokus på retshåndhævelsen og på sundhed og forebyggelse. Kommissionen anbefaler, at medlemslandene behandler handel med ulovlige dopingmidler på samme måde som handel med narkotika.

Strafmulighederne og politi- og anklagemyndigheds grundlag for at træde i aktion findes i lov om forbud mod visse dopingmidler. I henhold til denne lov kan der idømmes bøde eller fængsel i op til 2 år (svarende til strafferammen i lov om euforiserende stoffer).

'På nogle måder ligner karakteren af forbrydelserne på de to områder – euforiserende stoffer og dopingmidler – hinanden. Begge problemområder indebærer f.eks. betydelige sundhedsrisici.

I tidsrummet 1. januar 2007 til 1. juli 2007 er der i alt i Danmark registreret 322 sager om distribution og salg af doping. Tilsvarende tal for 2006 er 343 sager og for 2005 285 sager. Problemet synes således at være voksende.

For 2005 er registreret 557 sager og for 2006 654 sager. Sagerne er som hovedregel afgjort ved bøder. Der er også sager, hvor der er idømt frihedsstraf, men den eventuelle strafængde findes dog ikke nødvendigvis afskrækkende i forhold til en mulig indtjening.

Resultaterne af flere internationale undersøgelser (foretaget af blandt andre Europarådet og af det internationale antidopingagentur WADA) indikerer, at der også i Skandinavien inklusive i Danmark er grundlag for at antage, at der kan være mere organiserede dopingmiljøer.

HANDLING

Det er efter lov om forbud mod visse dopingmidler strafbart at fremstille, indføre, udføre, forhandle, udlevere, fordele eller besidde dopingmidler. Regeringen lægger vægt på, at overtrædelser af dopingloven har klare strafferetlige konsekvenser, og det gælder især, når der er tale om handel med og distribution af dopingmidler.

Strafniveauet i sager om overtrædelse af dopingloven har været drøftet med Rigsadvokaten, og på grundlag heraf vil regeringen som led i den generelle intensivering af indsatsen på antidopingområdet foreslå en ændring af dopingloven, så straffen for udbredelse af dopingmidler bliver skærpet i forhold til i dag. Forslaget vil inde-

bære, at der som hovedregel skal idømmes frihedsstraf for enhver forhandling, udlevering eller fordeling af dopingmidler, og at der i de tilfælde, hvor der allerede i dag idømmes frihedsstraf for udbredelse af dopingmidler, skal ske en forhøjelse af straffen. Formålet hermed er at ramme personer, som udbreder doping for at opnå en økonomisk fortjeneste, og personer, som af andre grunde overdrager dopingmidler til andre.

Regeringen lægger desuden vægt på, at politiet løbende følger kriminalitetsudviklingen på området med henblik på i nødvendigt omfang at tilpasse den politimæssige indsats.
